

ایران از نگاه «آکیه آبه»

همسر نخست‌وزیر ژاپن: زنان ایرانی را بسیار توانمند دیدم

مريم جهان پناه «آکیه آبه» زنی آرام و خونسر است که اصلاً به نظر نمی‌رسد ۵۴ سال داشته باشد. متولد توکیو و چپ دست است. او در سال ۱۹۸۷ میلادی با آقای «شینزو آبه» نخست‌وزیر ژاپن ازدواج کرده ولی فرزندی ندارد. همسر نخست‌وزیر فعلی ژاپن به عنوان سومین قدرت اقتصادی جهان، کارشناس ارشد رشته طراحی اجتماعی را از دانشگاه «ریکیو» دریافت کرده است. کمک به تأسیس مدارس در کشور میانمار و احیاء و ترویج و آموزش فرهنگ غذایی، از جمله مدیریت رستوران‌هایی که از محصولات ارگانیک استفاده می‌کنند، یکی از دلایلی است که او را به این رشته تحصیلی علاقه‌مند کرده است. او که تاکنون چند کتاب در زمینه تربیت نیروی انسانی، فرهنگ غذایی و محصولات کشاورزی ارگانیک تألیف کرده است، در سال ۲۰۱۴ یک مدرسه خصوصی برای کمک به مشارکت زنان در جامعه تأسیس کرده و حالا در حوزه‌های مختلفی از جمله حقوق زنان و ارتقای نقش و سهم مشارکت‌های اجتماعی زنان فعالیت می‌کند. اوایل سال ۹۵ برای شرکت در نخستین سمپوزیوم زنان ایران و ژاپن به کشورمان سفر کرد. برگزاری دومین سمپوزیوم زنان ایران و ژاپن در توکیو تحت عنوان «زنان، آموزش و توانمندسازی اقتصادی» فرصتی بود تا با «آکیه آبه» درباره ایران و شناخت او از جایگاه و موقعیت اجتماعی زنان ایرانی به گفت‌وگو بنشینیم که در زیر می‌خوانید:

و مرد فرقی نگذارد، یعنی بین آنها برابری وجود دارد. از نظر قانونی و اجتماعی همه با هم برابرند، ولی اینکه چرا زنان ژاپنی علاقه‌مند نیستند در عرصه اجتماعی فعالیت کنند، نیاز به یک بحث فرهنگی دارد. با وجود این نخست‌وزیر ژاپن هم تلاش می‌کند تا در زنان ژاپن انگیزه لازم را برای شرکت در فعالیت‌های اجتماعی ایجاد و آنها را وارد صحنه کند. البته باید گفت در ژاپن زنان هستند که در حوزه‌های فنی تخصص بالایی دارند، ولی خودشان راغب‌اند بیشتر یک زن خانه‌دار باشند، تا یک کارمندی که بخواد بر اساس تخصصش کار کند. الان باید گفت زنان ژاپنی از پذیرش مسئولیت و اهمه دارند. از طرفی به نظرم می‌رسد آن شجاعتی را که برای احراز مسئولیت‌های مدیریتی لازم است ندارند تا بتوانند مدیر موفقی باشند. من و همسر من سعی می‌کنیم اینگونه زنان متخصص را به لحاظ ایفای مسئولیت‌های اجتماعی و مدیریتی فعال کنیم. آمار رسمی سال ۲۰۰۶ نشان می‌دهد که در این سال زنان رغبت بیشتری به داشتن پست‌های مدیریتی از خود نشان داده‌اند. ما خیلی تلاش می‌کنیم زنان را به صحنه اجتماع برگردانیم، ولی زنان ژاپنی وقتی بچه‌دار می‌شوند، به خاطر تربیت بچه کلاً محیط کار را رها کرده و کار در خانه را به اشتغال در بیرون از خانه ترجیح می‌دهند. دولت ژاپن حتی تلاش می‌کند، بطور پاره‌پاره وقت هم که شده این دسته از زنان را در صحنه اجتماعی حفظ کند، البته هستند مراکزی مثل «بنیاد صلح ساساکاوا» که تعداد کارکنان زن در آنجا بیشتر از کارکنان مرد است و این باعث شده که ما سعی کنیم، تعداد مردان در این بنیاد افزایش یابد، ولی برعکس مراکز وجود دارد که حضور زنان کم‌تر در آنها به چشم می‌خورد. به طور کلی زنان ژاپنی دوست دارند بیشتر در صحنه‌های اجتماعی- فرهنگی فعال باشند تا در عرصه‌های فنی و تخصصی. البته سیاست دولت ژاپن این است که زنان را بتدریج به حوزه‌های فنی و تخصصی نیز وارد کند.

در حال حاضر فعالیت خود را در چه محوری متمرکز کرده‌اید؟
خب یک منطقه‌ای در ژاپن هست که متأسفانه زنان در آن منطقه توسط همسران شان مورد اذیت و خشونت قرار می‌گیرند. ما تلاش کرده‌ایم پناهگاه‌ها و خانه‌های امنی در این منطقه استانی ژاپن ایجاد و از این زنان حمایت کنیم. برخی از زنان این منطقه توانمندی‌های زیادی دارند، اما فقط به خاطر فرزندان شان حاضر شده‌اند شرایط سخت زندگی با همسران ناسازگارشان را تحمل کنند. ما در این خصوص آپارتمان‌های کوچکی ایجاد کرده‌ایم که به گونه‌ای که دست همسران این دسته از زنان به آنها نرسد. در هر آپارتمان حدود ۲۰ نفر از این زنان زندگی می‌کنند. البته بحث خشونت و همسرآزاری مختص کشور ژاپن نیست بلکه اکثر کشورها با این مشکل دست‌به‌گریبان هستند.

این زنان آسیب‌دیده چگونه شناسایی می‌شوند؟
این زنان وقتی مورد اذیت و آزار همسران خود قرار می‌گیرند، ما مراجعه به پزشک شناسایی و به مراکز نگهداری مذکور معرفی می‌شوند.

چقدر ایران و زنان ایرانی را می‌شناسید و ویژگی زنان ایرانی را چگونه ارزیابی می‌کنید؟
خب، من در سفرم به ایران، زنان ایرانی را بسیار توانمند دیدم که در جامعه موفق هستند و بدون هیچ‌گونه مشکلی نقطه نظرات خود را در جامعه بر احوال بیان می‌کنند. همانطور که می‌دانید دو کشور ایران و ژاپن دارای فرهنگ کهن و ارزش‌های مشترک هستند، از جمله در موضوعاتی مثل اهمیت قائل شدن برای خانواده و تلاش برای حفظ و تقویت پیوندهای خانوادگی. به طور قطع با آشنایی بیشتر از ایران می‌توان تعاملات و روابط حسنه‌ای بین زنان دو کشور حتی دولت‌ها بیشتر از گذشته برقرار کرد.

هدف شما از شرکت در نخستین سمپوزیوم مشترک ایران و ژاپن در ایران چه بود و آیا در جریان این سفر نگاهتان درباره ایران با آنچه در گذشته تصور می‌کردید، تغییر کرد یا خیر؟

حضور بنده در نخستین سمپوزیوم زنان ایران و ژاپن تحت عنوان «نقش زنان در صلح و توسعه پایدار» که در تهران برگزار شد، تنها به منظور شرکت در این همایش مهم بود، ولی قصد دارم سفر دوباره‌ای به ایران داشته باشم و در این سفر برنامه‌ای با خانم «مولاوردی» معاون امور زنان و خانواده رئیس جمهوری در ساره مباحث تاریخی ایران و اشتراکات دو کشور در این زمینه داشته باشیم. خب طبیعی است تصویری که قبل از سفر به ایران داشتم، با صحبت‌ها و فعالیت‌هایی که در جریان این سفر شاهد آن بودم، خیلی عوض شد. همچنین نظرم درباره فعالیت‌های زنان ایرانی کاملاً تحت تأثیر آنچه از نزدیک شاهد بودم، تغییر کرد.

چقدر هنر و سینمای ایران را می‌شناسید؟
خیلی به هنر و سینما علاقه دارم ولی متأسفانه فرصتی برای آشنایی با هنر و سینمای ایران نداشته‌ام. با این حال دوست دارم فرصتی پیدا کنم تا با هنر و سینمای ایران بیشتر آشنا شوم.

تاکنون کشور ژاپن تعاملات خوبی در بحث محیط زیست با ایران از جمله در موضوع احیای دریاچه ارومیه یا تالاب انزلی داشته است، کشور شما از این تعاملات چه اهدافی را دنبال می‌کند؟

من به شخصه به بحث محیط زیست خیلی علاقه‌مند هستم و هر کاری بتوانم در این خصوص انجام می‌دهم. بنده فقط به صلح فکری می‌کنم و به نظرم فقط زمانی صلح به طور کامل برقرار می‌شود که همه‌بویژه زنان در این فرآیند مشارکت و نقش آفرینی مؤثر داشته باشند. معتقدم همه دریاچه‌ها و دریاچه‌های کشورهای مختلف به هم وصل هستند و باید گفت مسئله محیط زیست یک مسئله مهم و در عین حال حادث است که اگر به آن اهمیت ندهیم، چالش‌های زیادی ایجاد می‌شود، چون این مسئله ابعاد جهانی دارد. از این رو همچنان علاقه‌مند هستم در بحث محیط زیست با ایران همکاری‌های بیشتری داشته باشیم.

در حال حاضر جایگاه زنان ژاپنی از نظر اقتصادی، اشتغال، عدالت جنسیتی و حقوق اجتماعی را چگونه ارزیابی می‌کنید؟
در حال حاضر جامعه ژاپن سعی کرده تا از نظر جنسیتی بین زن

ارائه این توضیحات مبادرت شده است، اما ظاهراً به مصداق صم بکم، گوش شنوایی وجود ندارد. ضمن آنکه توضیحات کامل این معاونت و نیز نظریه حقوقی معاونت حقوقی ریاست جمهوری نیز قبلاً در این خصوص در اختیار مجلس قرار گرفته است و بعد از آن هیچ‌گونه عکس‌العملی دال بر عدم امتناع آن قوه دریافت نشده است. از سوی دیگری از ایرادات عجیب این جماعت آن است که چرا این معاونت اقدام به ارسال گزارش وضعیت زنان و خانواده به مجامع بین‌المللی می‌کند؟! این سؤال حکایت از عدم شناخت کامل و دقیق اینان از مأموریت و ماهیت مرجع ملی امور زنان در کشور دارد؛ اولاً، برخی گزارش‌ها مستقیماً توسط این معاونت تهیه و برای ارائه در اجلاس‌های سالانه کمیسیون مقام زن سازمان ملل آماده می‌شود؛ ثانیاً، برخی گزارش‌ها به درخواست سازمان بین‌المللی کار و شورای حقوق بشر از طریق وزارت کار یا ستاد حقوق بشر قوه قضائیه به این معاونت ارجاع می‌شود که در آن چارچوب پاسخ‌ها تهیه و آماده می‌شود و قس علیهذا. سؤال عجیب‌تر آنکه ادعا شود این معاونت بدین ترتیب اطلاعات محرمانه را در اختیار مجامع بین‌المللی قرار می‌دهد که از نهایت جهل یا دروغ‌پردازی‌های مدعیان پرده‌بر می‌دارد. حال آنکه این گزارش‌ها از چندین فیلتر و ایستگاه که آخرین آن وزارت خارجه است رد می‌شود و سپس با رعایت ملاحظات و مصالح نظام برای ارسال نهایی می‌شود.

این معاونت در چارچوب سیاست راهبردی دولت یازدهم تعامل سازنده و مؤثر با جهان مبتنی بر اصل برابری کشورها و احترام متقابل، فعالیت‌های مربوط به توسعه تعاملات بین‌المللی خود را تنظیم کرده و هرگز اصول حاکم بر سیاست خارجی شامل اصل عزت، حکمت و مصلحت تخطی نکرده است و این فرصت را برای بهره‌مندی از هر ظرفیتی از جمله آنچه در عرصه بین‌المللی برای توانمندسازی زنان وجود دارد مغفتم شمرده است تا بستری لازم قانونی و اجتماعی و فرهنگی را برای ایفای نقش‌های چندگانه و نقش آفرینی بیش از پیش زنان در عرصه‌های مختلف فراهم ساخته و بویژه با سیاستگذاری اجرایی، راهبردی و پایش اقدامات نهادهای دولتی و غیردولتی برای اطمینان از حرکت در مسیر اهداف برنامه‌های توسعه و برای رفع چالش‌های جامعه ایرانی در زمینه توانمندی سیاسی و اقتصادی زنان چاره‌اندیشی کند و بر این اساس پیش‌بینی‌های لازم در چارچوب اسناد بالادستی و با اعمال رویکرد عدالت‌جنسیتی در پنج سال آینده صورت گرفته است.

برخی با سطحی‌نگری و وارونه‌نمایی و فرافکنی این معاونت را به دلیل آنکه حاضر نشده است درقبال آسیب‌های اجتماعی سیاست‌انکار را در پیش بگیرد و به عنوان مثال نشست تخصصی «سلامت زنان و رفتارهای پرخطر» با تمرکز بر تن فروشی» را برگزار کرده است که بارها توضیح داده شده چگونه و چرا چنین نشستی برگزار شد یا به دلیل توجه به مسأله کارتن خوابی متهم می‌کنند که در راستای اهداف غرب‌قدم برمی‌دارد و از آن بدتر اقدام به صدور حکم کرده و پرداختن به این موضوعات را در تعارض صریح با قرآن و سوره نوری می‌دانند! همین‌طور اعلام نظر در خصوص ضرورت تمهید مقدمات و سازوکار لازم برای حضور دختران و خانواده‌ها در زمان برگزاری مسابقات برخی رشته‌های ورزشی در ورزشگاه‌ها و با رعایت ملاحظات شرعی و قانونی و معرفی و با اعلام نظر در خصوص اصلاح- و نه تغییر- ماده ۱۸ قانون گذرنامه و استناد قائل شدن بر حکم کلی آن در موارد خاص و مستحذات یا حمایت از سهم شایسته و متناسب با نقش زنان در انتخابات که این روزها هم جناحی‌های خودشان هم در آستانه انتخابات آتی شوراهای شهر و روستا صراحتاً اعلام کرده‌اند که چنین سهمی را برای زنان قائل خواهند شد را به عنوان موارد اتهامی بارها و بارها علم کرده و برای محکوم کردن این معاونت به آن استناد جسته و تمایمی اقدامات و عملکرد آن را در مدت محدود کمتر از چهار سال زیر سؤال برده و مدعی می‌شوند که این معاونت نیاز ۱۳ میلیون جوان برای اشتغال، ازدواج و مسکن دائم را بی‌پاسخ گذارده است! فارغ از اینکه پاسخگویی به این نیازها در حیطه وظایف و اختیارات این معاونت هست یا نه!!! و اصلاً به روی خود نمی‌آورند که از سال ۱۳۶۸ تاکنون که در مصدر امور بوده و در عرصه سیاستگذاری و برنامه‌ریزی و نظارت حضور داشته‌اند در عمل چه قدمی برای بهبود وضعیت زنان و خانواده برداشته‌اند و چه گلی بر سر زنان و خانواده زده‌اند که امروز دولت یازدهم میراث دار روند رو به رشد آسیب‌های اجتماعی در کشور شده است؟! آیا وضعیت موجود حاصل نتیجه و رهاورد سیاست‌های غلط و عملکرد ناکارآمد این تفکر در این ۲۷ سال نیست؟! آیا به غیر از پاک کردن صورت‌مسأله، کاری هم در این زمان طولانی از پیش برده‌اند؟ فاین تدهبون؟!

عکس: سایت ریاست جمهوری